

Livet som barn i vikingetiden

- om opdragelse af piger og drenge

Indhold

Eleverne skal i et autentisk vikingemiljø på egen krop opleve, hvordan det var at være barn for mere end 1000 år siden.

De bliver delt op i en pige- og en drengegruppe, hvor de skal lave aktiviteter, der har med opdragelse at gøre. Pigerne tilbereder f.eks. et mættende måltid, dækker bord og serverer maden for drengene. Drengenes aktiviteter har med styrke, mod og konkurrence at gøre. De bliver sat til trækløvning, runeristning og bygningsarbejde i byen. Og mon ikke der også bliver tid til at give en styrkeopvisning for at imponere pigerne?

Om man var pige eller dreng i vikingetiden havde betydning for opdragelsen og hvilke arbejdsfunktioner, man senere fik i voksenlivet. Børnene skulle lære de ting, som de ville få ansvaret for som voksne. Der var også tid til leg, men mange lege var praktiske og havde et element af lærdom. Børnene efterlignede ofte de ting, som de voksne gjorde.

Læringspotentialet i forløbet ligger i elevernes personlige oplevelse i rollespillet, og undervisningsformen er derfor differentieret. Det er op til den enkelte elev, hvor langt man vil gå ind i sin rolle, hvor meget man vil bruge sproget og interagere med andre. Aktiviteterne inddrager på forskellig vis krop og hoved.

Rollespillet

Året 825 er et slemt år for de danere, der bor nær det store hav mod vest. Gudernes vrede har bragt storm og flod. Flere huse og marker står under vand, og mange mennesker og dyr har lidt druknedøden. Familierne rundt omkring på gårdene pakker deres ejendele, redder deres dyr og flytter til tørre og sikre områder som f.eks. Ripa, der er forskånet for oversvømmelse. Indbyggerne i Ripa har hørt, at der er en del tilrejsende familier på vej. Folk, der håber at finde et nyt hjem i byen. Men der er slet ikke plads nok til at huse de mange mænd, kvinder og børn, og derfor er borgerne i gang med at bygge huse og anlægge stier. De håber, at mange familier vil flytte til Ripa, for når byen bliver større, vil den tiltrække endnu flere borgere og handelsfolk - også fra udlandet. Ripa vil snart være en driftig og vigtig by.

HUSK

- ✓ Send vikingenavnelisten før besøget
- ✓ Medbring råvarerne på indkøbslisten
- ✓ Madpakker
- ✓ Varmt, praktisk tøj og fodtøj

OBS!

Understøtter kravet om 45 minutters motion og bevægelse i gennemsnit om dagen.

Brug strækningen fra jeres skole til Ribe VikingeCenter og omvendt til at få dækket kravet om elevernes daglige motion og bevægelse. Eleverne får yderligere motion og bevægelse, idet vi bevæger os rundt på et stort område på Ribe VikingeCenter.

Skoletjenesten
Ribe VikingeCenter

FAG

Historie og dansk

KLASSETRIN

4.-6. klasse

ELEVANTAL

Maks. én klasse

VARIGHED

4 timer 15 min på Ribe VikingeCenter + tid på skolen til forberedelse og opfølgning

PERIODE

Marts, april, oktober, november

FORMÅL

- at eleverne oplever en undervisningsform med høj læringspotentiale, hvor alle kan være med.
- at eleverne får en god fælles klasseoplevelse med et differentieret undervisningsforløb.
- at eleverne får redskaber til at kunne sammenligne vikingernes livsvilkår med moderne livsvilkår.
- at eleverne reflekterer over, hvordan piger og drenge var forskellige i vikingetiden i forhold til i dag. Hvorfor var kønsrollerne lige respekteret i vikingetiden? Hvorfor virker disse kønsroller ikke i dag?
- at give eleverne mulighed for at spille en rolle og være en anden end sig selv.

Undervisningsforløbet

Forløbet inddrager både klasselokalet på skolen samt Ribe VikingeCenter. Det består af tre dele:

1. Forberedelse
2. Besøg på Ribe VikingeCenter
3. Opfølgning

Besøget på Ribe VikingeCenter

Undervisningsforløbets indhold og cirkatidspunkter:

Kl. 00:00 Ved indgangen til Ribe VikingeCenter modtages I af en af byens indbyggere. Vikingen følger jer ad snoede stier over det farlige sted og hen til byporten. Her overbringer I jeres gave i form af de madvarer, I har med. Herefter bliver I ført gennem byens gader og hen til Tinghuset.

Kl. 00:15 Omklædning til vikingetøj og tildeling af vikingenavne.

Kl. 00:20 Rejsemad. I spiser jeres medbragte madpakker.

Kl. 01:40 Pigerne finder sig til rette i huset, hvor de prøver sig på voksenlivets færdigheder: Der skal laves mad, grattes korn, dækkes bord, hentes vand og meget andet. Drengene er udenfor, hvor der skal bygges flere huse til alle nye tilflyttere. Men der skal også være tid til at træne styrke og mod, og derfor skal forskellige kampteknikker indøves.

Kl. 02:30 Pigerne kalder til bords, og vi mødes alle inde i huset til et fælles måltid. Drengene bydes velkommen af pigerne, der fortæller om den mad, de har tilberedt, og om de andre ting, de har lavet i løbet af formiddagen.

Kl. 03:00 Imens pigerne rydder op efter middagen, øver drengene sig til deres styrkeopvisning.

Kl. 03:30 Styrkeopvisning. Drengene henter pigerne udenfor, hvor de fortæller om de aktiviteter, de har brugt formiddagen på. Drengene stiller op, viser styrke og mod, og mon ikke de også kan imponere med et overraskelsesindslag.

Kl. 03:45 Fortælling og varmende drik. Tilbage i huset vil herren eller fruene fortælle en gammel historie, som er blevet fortalt gennem generationer.

Kl. 04:00 Omklædning fra vikingeklæder til elevernes eget tøj.

Kl. 04:15 Tak for en dejlig dag!

Kontakt og booking

Skoletjenesten på Ribe VikingeCenter:

Tel. 75 411 611 eller skoletjenesten@ribevikingecenter.dk

Du er altid meget velkommen med dine spørgsmål.

Kontakt os, hvis du har særlige ønsker.

Ring og book jeres besøg på Ribe VikingeCenter eller benyt booking-formularen på www.ribevikingecenter.dk

INDKØBSLISTE

- ½ kg røget svinekød
- 1 kg kød f.eks. kylling, lam eller kålpølser
- 2 kg friske blandede grøntsager, f.eks. løg, pastinak, persillerod, gulerod, selleri, kålrabi, majroer (husk: ingen kartofler).
- 3 fed hvidløg
- ½ liter piskefløde 38%
- 1 liter ufortyndet solbærsaft
- 5 stk. æbler
- ½ kg hvedemel
- ½ kg havreflager
- 2-4 stk. kanelstænger

TVÆRFAGLIGT UNDERVISNINGSFORLØB

Hvis hele dette undervisningsforløb bliver praktiseret med både 1. forberedelsesdelen, 2. besøgsdelen på Ribe VikingeCenter og 3. opfølgingsdelen, leder dette skoletjenesteforløb frem mod, at eleverne tilegner sig kompetencer i forhold til at opnå følgende færdigheds- og vidensmål:

Besøg på Ribe VikingeCenter

Historie, 3.-4. klasse

Kronologi, sammenhæng. Familie, fællesskaber.

- Eleven kan sammenligne tidlige tiders familie, slægt og fællesskaber med eget liv.
- Eleven har viden om fællesskaber før og nu.

Historie, 3.-4. klasse

Historiebrug. Historiske scenarier.

- Eleven kan opnå viden om historie gennem brug af historiske scenarier.
- Eleven har viden om historiske scenarier.

Dansk, 3.-4. klasse

Kommunikation. Krop og drama.

- Eleven kan dramatisere tekster og temaer sammen med andre.
- Eleven har viden om rum, figur og forløb.

Forberedelse og opfølgning

Historie, 3.-4. klasse

Historiebrug. Historisk bevidsthed.

- Eleven kan forklare, hvorledes de og andre er historieskabte og skaber historie.
- Eleven har viden om personer og hændelser, der tillægges betydning i historien.

Historie, 3.-4. klasse

Kommunikation. Dialog.

- Eleven kan lytte aktivt til andre og følge op med spørgsmål og respons.
- Eleven har viden om lytteformål og undersøgende spørgsmål.

Dansk, 5.-6. klasse

Fremstilling. Præsentation og evaluering.

- Eleven kan fremlægge sit produkt for andre.
- Eleven har viden om modtagerforhold.

LITTERATUR TIL EMNET

Til undervisningen

- Theut, Trine 2000: Vikingebørn. Dafolo Forlag.

Forberedelse

Forberedelse - GENERELT

- **Vikingenavne.** Dette er hemmeligt for eleverne! Læreren skal vælge et vikingenavn til alle elever. Navnet udvælges fra elevernes personlighed.
OBS! Efter booking sender vi en liste med vikingenavne. Læreren fordeling af vikingenavne skal mailes til skoletjenesten@ribevikingecenter.dk en uge inden jeres besøg.
- **Forbered eleverne på besøget på Ribe VikingCenter.** Nævn for dem, at de skal passe godt på tingene samt behandle mennesker og dyr med omsorg og respekt. Mobiltelefoner skal indstilles til lydløs og blive i taskerne.
- **Indkøb af råvarer til gave/madlavning.** Råvarerne er jeres gave til vikingerne, når I ankommer. Senere skal vi sammen lave mad af råvarerne. Derudover skal eleverne medbringe en madpakke til om formiddagen.
- **Introducer rollespillet.** Læs rollespillet op for eleverne og snak om, hvad der mon skal ske på Ribe VikingCenter.
- **Forbered eleverne på oplevelsen på Ribe VikingCenter.** Fortæl dem, at de vil få tildelt en rolle (ikke en voksenrolle). Hvad vil det sige at spille en rolle? Hvorfor er det en god idé?

Forberedelse - DANSK

- **Fælles snak.** Er piger og drenge forskellige? Snak om farverne lysrød og blå: Hvorfor er den ene en pigefarve og den anden en drengefarve? I 1600-1800 tallet blev piger og drenge f.eks. ikke forbundet med disse farver. Undgå diskussionen om, hvorvidt piger og drenge er klogest, smartest, hurtigst og andet konkurrencesnak. Al forskning tyder på, at der hjernemæssigt ikke er forskel på kønnene. Snak om ordene 'pigefnidder', 'drengehørm', 'pigelus' osv. Hvad er det for nogle ord, og hvad betyder de? Hvorfor kalder vi hinanden sådanne ord? Kom gerne frem til, at der er langt flere forskelle mellem hver enkelt af os, end der er mellem drenge og piger.

Forberedelse - HISTORIE

- **Vikingetiden som tema.** Det er oplagt at arbejde med vikingetiden som tema op til jeres besøg. Dermed har eleverne en viden om vikingetiden og har tilegnet sig en kronologisk forståelse af, hvor på tidslinjen perioden befinder sig. Brug evt. bogen 'Vikingebørn' af Trine Theut.
- **Læreroplæg.** Informer eleverne om, at huse, møbler, gader, brønde m.m. på Ribe VikingCenter er rekonstruktioner fra arkæologiske udgravninger. Snak gerne om ordet 'rekonstruktion'.

Opfølgning

Opfølgning - DANSK

- **Fælles snak om oplevelsen.** Snak om, hvad I oplevede på Ribe VikingCenter. Snak evt. om vikingerne, I mødte. Var de ægte vikinger? Hvis ikke, hvem var de mon så?
- **Fælles snak om forventningen.** Snak om, hvordan det var at opleve vikingetiden. Var det, som eleverne forventede det? Var der noget, som overraskede - f.eks. at det var mørkt i husene?

- **Skriftlig elevopgave.** Tag udgangspunkt i den personlige oplevelse. Eleverne skriver hver en side om deres oplevelse som hhv. dreng eller pige på Ribe VikingCenter. Eleverne må meget gerne tage udgangspunkt i deres egen personlige rolle og rollenavn fra rollespillet. Teksten skal have en titel, start, midte og slutning.
- **Oplæsning af de skriftlige opgaver:** Inden oplæsning snakkes der fælles om modtagerforhold. F.eks. at oplæsningen både skal kunne høres og forstås af modtagerne.
Oplæsning 'to og to': Lad eleverne læse deres skriftlige opgaver for hinanden to og to. Modtagerforhold tænkes med ind i oplæsningen.
Oplæsning for klassen: Alle elever stiller sig på skift et synligt sted for alle og læser deres skriftlige opgaver op. Modtagerforhold tænkes med ind i oplæsningen.
- **Fælles evaluering:** Hvad har eleverne lært? Hvad tænker eleverne, de har lært? Hvad ved læreren, de har lært? Find inspiration i læringsmålene fra undervisningsmaterialet.
- **Fælles perspektivering:** Temaet i undervisningsforløbet perspektiveres fælles på klassen. F.eks. ud fra følgende spørgsmål: Hvordan var det at være dreng eller pige i forhold til i dag? Hvad overraskede eleverne mest? Overraskede det f.eks., at børn i vikingetiden var voksne allerede omkring 12 års alderen? Til slut kan der stilles nogle perspektiveringsspørgsmål ud fra f.eks. følgende: Hvorfor tror eleverne, at drenge og piger blev opdraget forskelligt? Gør de også det i dag? Hvorfor? Inddrag gerne jeres pointer fra den fælles snak i dansktimen fra opfølgningsskolen.

Opfølgning - HISTORIE

- **Fælles snak om oplevelsen.** Hvordan var det at opleve vikingetiden på egen krop? Hvad gik rollespillet ud på? Var der forskel på pigers og drenges opdragelse?
- **Gruppearbejde om børneopdragelse i vikingetiden.** Brug gerne Cooperative Learning strukturen 'Bordet rundt'. Tag udgangspunkt i elevernes personlige oplevelse. Skriv på tavlen: 'Hvad oplevede I, der var forskellen på pigernes og drengenes opdragelse? Mulige svar kunne være: 'Drengene bestemte ikke indenfor', 'Drengene skulle forsvare byen', 'Pigerne skulle lave mad', 'Pigerne sad ikke med ved langbordet'. Eleverne skriver så mange svar, de kan. Hvert svar skrives på en papirlap. Når denne opgave vurderes færdig, samles alle papirlapperne sammen i én bunke i grupperne. Her fordeler eleverne papirlapperne i to bunker med hhv. svarene om pigernes og drengenes opdragelse. I grupperne udvælges to elever, som skal læse svarene op for klassen. Én læser alle svar om pigeopdragelse. Den anden om drengeopdragelse.
- **Fælles snak, der styrker den historiske bevidsthed.** Snak om forskellen på børneopdragelsen i vikingetiden i forhold til elevernes opdragelse i dag. Hvordan oplever eleverne deres egen opdragelse? Hvad er forskellen fra vikingerens børneopdragelse? Hvad er ligheder? Kom gerne frem til, at man i vikingetiden ikke havde de store muligheder for at blive, hvad man ville, som man har i dag. F.eks. blev pigerne betragtet som voksne og dermed klar til at få eget hus og familie omkring 12 års alderen. Der var ingen ungdom, som man har i dag. Snak om fordele og ulemper ved de to opdragelsesmåder i vikingetiden og i dag.